

Всеукраїнський тиждень права

Указом Президента України від 08 грудня 2008 року № 1149 започатковано Всеукраїнський тиждень права щороку в тиждень, що включає 10 грудня – День прав людини, який відзначається в усьому світі в пам'ять проголошення Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 році Загальної декларації прав людини.

Пріоритетом для України, як для демократичної держави, є дотримання прав і свобод людини, прагнення до верховенства права та розбудови громадянського суспільства.

Конституція України містить в собі розділ, присвячений правам і свободам людини і громадянина. Статтею 21 Конституції України закріплено, що всі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Відповідно до статті 22 Конституції України права і свободи людини і громадянина, закріплені в ній, не є вичерпними. Конституційні права і свободи гарантуються і не можуть бути скасовані, при прийнятті нових законів або при внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Водночас, Основний закон визначає умови, за яких права людини можуть бути обмежені. Так, у статті 64 Конституції України визначено, що: “В умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 цієї Конституції”.

У жодному разі не можуть бути обмежені:

право мати рівні з іншими конституційні права і свободи та право бути рівними перед законом;

право громадянина України не бути позбавленим громадянства;

право не бути вигнаним за межі України та право не бути виданим іншій державі;

право на життя і право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань;

право кожного на повагу до його гідності і право не бути підданим катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню; право не бути підданим без власної згоди медичним, науковим чи іншим дослідженням;

право на свободу та особисту недоторканність;

право не бути заарештованим або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах і в порядку, встановлених законом, тощо.

Звісно, права окремої людини не є абсолютними та з метою захисту значущих суспільних цінностей можуть обмежуватися. Так, наприклад, заборона пропаганди расизму, деяких політичних режимів або закликів до бунту обмежують свободу слова; деякі заходи правоохоронних органів, як от негласні слідчі дії, обмежують таємницю приватного життя, тощо.

Важливим є те, що будь-яке втручання в сферу особистих прав чітко регулюється вимогами закону.

Конституція України передбачає обмеження прав людини з такою метою:
врятування життя людей та майна;

запобігання злочинів чи його припинення;

забезпечення інтересів національної безпеки, територіальної цілісності, громадського порядку, економічного добробуту;

забезпечення охорони здоров'я і моральності населення, захисту репутації або прав і свобод інших людей;

запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно.

На теперішній час Україна ратифікувала більшість міжнародних актів в сфері прав людини – Загальну декларацію прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Факультативний протокол до нього 1966 р., Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р., Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р., Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р., Конвенцію про права дитини 1989 р., Конвенцію ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р.

Конституція України визначає систему органів та посадових осіб, які повинні захищати права і свободи людини і громадянина, таким чином: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації, підсистема судів загальної юрисдикції та спеціалізованих судів, Конституційний Суд України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, прокуратура, адвокатура (система надання безоплатної первинної чи вторинної правової допомоги), інші правоохоронні органи України.

Загальна декларація прав людини

Загальна декларація прав людини, проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року в паризькому палаці Шайо, була наслідком перегляду суспільних цінностей після Другої світової війни та першим кроком у встановленні та закріпленні рівних прав та свобод для кожної людини.

Декларація у 30-ти статтях сформулювала права, які закріплювались за кожною людиною, та мала рекомендаційний характер.

“Міжнародний Білль про права людини” прийнято Генеральною Асамблеєю у 1966 році по затвердженні “Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права” та “Міжнародного пакту про громадянські і політичні права”.

У 1973 році Україна, перебуваючи у складі Радянського союзу, ратифікувала ці пакти, чим взяла на себе зобов’язання привести національне законодавство у відповідність до прописаних у пактах вимог.

Оскільки міжнародно-правові акти отримали верховенство над внутрішнім законодавством, громадяни, чиї політичні чи громадянські права порушені, мають змогу звернутися за захистом безпосередньо до Комітету з прав людини при ООН, за умови, що всі можливості захисту, надані національним законодавством, вичерпано.

В разі, якщо певне право людини не закріплено конституційно, воно визнається таким на основі міжнародних актів.

Наведемо статті Загальної декларації прав людини:

1. Всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах. Вони наділені розумом і совістю і повинні діяти у відношенні один до одного в дусі братерства.

2. Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища. Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, незалежно від того, чи є ця територія незалежною чи обмеженою у своєму суверенітеті.

3. Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність.

4. Ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються в усіх їх видах.

5. Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

6. Кожна людина, де б вона не перебувала, має право на визнання її правосуб’єктності.

7. Всі люди рівні перед законом і мають право, без будь-якої різниці, на рівний їх захист законом. Усі люди мають право на рівний захист від якої б то не

було дискримінації, що порушує Декларацію, і від якого б то не було підбурювання до такої дискримінації.

8. Кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй Конституцією або законом.

9. Ніхто не може зазнавати безпідставного арешту, затримання або вигнання.

10. Кожна людина, для визначення її прав і обов'язків і для встановлення обґрунтованості пред'явленого їй кримінального обвинувачення, має право, на основі повної рівності, на те, щоб її справа була розглянута прилюдно і з додержанням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом.

11. Кожна людина, обвинувачена у вчиненні злочину, має право вважатися невинною доти, поки її винність не буде встановлена в законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, при якому їй забезпечують усі можливості для захисту. Ніхто не може бути засуджений за злочин на підставі вчинення будь-якого діяння або за бездіяльність, які під час їх вчинення не становили злочину за національними законами або за міжнародним правом. Не може також накладатись покарання тяжче від того, яке могло бути застосоване на час вчинення злочину.

12. Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте і сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємницю його кореспонденції або на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання або таких посягань.

13. Кожна людина має право вільно пересуватися і обирати собі місце проживання у межах кожної держави. Кожна людина має право покинути будь-яку країну, включаючи й свою власну, і повертатися у свою країну.

14. Кожна людина має право шукати притулку від переслідувань в інших країнах і користуватися цим притулком.

Це право не може бути використане в разі переслідування, яке в дійсності ґрунтується на вчиненні не політичного злочину, або діяння, що суперечить цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.

15. Кожна людина має право на громадянство. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений громадянства або права змінити своє громадянство.

16. Чоловіки і жінки, які досягли повноліття, мають право без будь-яких обмежень за ознакою раси, національності або релігії одружуватися і засновувати сім'ю. Вони користуються однаковими правами щодо одруження під час шлюбу та під час його розірвання. Шлюб може укладатися тільки при вільній і повній згоді сторін, що одружуються. Сім'я є природним і основним осередком суспільства і має право на захист з боку суспільства та держави.

17. Кожна людина має право володіти майном як одноособово, так і разом з іншими. Ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна.

18. Кожна людина має право на свободу думки, совісті і релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання і свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноособово, так і разом з іншими.

19. Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.

20. Кожна людина має право на свободу мирних зборів і асоціацій. Ніхто не може бути примушений вступати до будь-якої асоціації.

21. Кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників. Кожна людина має право рівного доступу до державної служби в своїй країні. Воля народу повинна бути основою влади уряду; ця воля повинна виявлятися у періодичних і не фальсифікованих виборах, які повинні провадитись при загальному і рівному виборчому праві шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування.

22. Кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави.

23. Кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття. Кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на гідну оплату за гідну працю. Кожний працюючий має право на справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечує гідне існування, її самої та її сім'ї, і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення. Кожна людина має право створювати професійні спілки і входити до професійних спілок для захисту своїх інтересів.

24. Кожна людина має право на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку.

25. Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини.

Материнство і дитинство дають право на особливе піклування і допомогу. Всі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, повинні користуватися однаковим соціальним захистом.

26. Кожна людина має право на освіту. Освіта повинна бути безоплатною, хоча б початкова і загальна. Початкова освіта повинна бути обов'язковою. Технічна і професійна освіта повинна бути загальнодоступною, а вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного. Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особистості і збільшення поваги до прав людини і основних свобод. Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами і повинна сприяти діяльності Організації Об'єднаних Націй

по підтриманню миру. Батьки мають право пріоритету у виборі виду освіти для своїх малолітніх дітей.

27. Кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом, брати участь у науковому прогресі і користуватися його благами. Кожна людина має право на захист її моральних і матеріальних інтересів, що є результатом наукових, літературних або художніх праць, автором яких вона є.

28. Кожна людина має право на соціальний і міжнародний порядок, при якому права і свободи, викладені в цій Декларації, можуть бути повністю здійснені.

29. Кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особи. При здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві. Здійснення цих прав і свобод ні в якому разі не повинно суперечити цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.

30. Ніщо у Загальній Декларації прав людини не може бути витлумачено як надання будь-якій державі, групі осіб або окремим особам права займатися будь-якою діяльністю або вчиняти дії, спрямовані на знищення прав і свобод, викладених у Декларації.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що Загальна декларація з прав людини є міжнародним здобутком та визначає людське життя та гідність основною цінністю суспільства по всьому світі.

Реалізація та захист прав учасників антитерористичної операції, членів їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та постраждалих унаслідок зазначеної операції.

Наразі гостро в Україні стоїть питання забезпечення та реалізації прав учасників АТО, членів їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та постраждалих унаслідок зазначеної операції.

22 листопада 2014 року набрав чинності Закон України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”.

Також, діючими є три постанови Кабінету Міністрів України № 1706-VII від 1 жовтня 2014 року

- № 505 “Про надання щомісячної адресної допомоги особам, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг”;
- № 509 “Про облік осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції”;
- № 531 “Про особливості реалізації прав деяких категорій осіб на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”.

Виходячи з норм Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Зазначені обставини вважаються загальновідомими і такими, що не потребують доведення, якщо інформація про них міститься в офіційних звітах (повідомленнях) Верховного Комісара Організації Об’єднаних Націй з прав людини, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Міжнародного Комітету Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, розмічених на веб-сайтах зазначених організацій, або якщо щодо таких обставин уповноваженими державними органами прийнято відповідні рішення.

Внутрішньо переміщена особа має право на:

безпечні умови життя і здоров’я;

достовірну інформацію про наявність загрози для життя та здоров’я на території її покинутого місця проживання, а також місця її тимчасового поселення, стану інфраструктури, довкілля, забезпечення її прав і свобод;

створення належних умов для її постійного чи тимчасового проживання;

забезпечення органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб’єктами приватного права можливості безоплатного тимчасового проживання (за умови оплати особою вартості комунальних послуг) протягом шести місяців з моменту взяття на облік внутрішньо переміщеної

особи; для багатодітних сімей, інвалідів, осіб похилого віку цей термін може бути продовжено;

сприяння у переміщенні її рухомого майна;

сприяння у поверненні на попереднє постійне місце проживання;

забезпечення лікарськими засобами у випадках та порядку, визначених законодавством;

надання необхідної медичної допомоги в державних та комунальних закладах охорони здоров'я;

влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади;

отримання соціальних та адміністративних послуг за місцем перебування;

проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання за місцем перебування;

безкоштовний проїзд для повернення до свого покинутого постійного місця проживання у всіх видах громадського транспорту у разі зникнення обставин, що спричинили таке переміщення;

отримання гуманітарної та благодійної допомоги;

інші права, визначені Конституцією та законами України.

Фінансове забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб за рахунок бюджетних коштів здійснюється відповідно до бюджетного законодавства. Заходи щодо забезпечення прийому, проїзду, розміщення та облаштування вимушених переселенців є видатковими зобов'язаннями України та органів місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції щодо забезпечення соціальних прав і гарантій громадян України.

З метою забезпечення будівництва та інвестування у розвиток житлової інфраструктури міст та населених пунктів відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування разом із державними банківськими установами, а також за наявності можливостей залучення міжнародної гуманітарної або благодійної допомоги формують для внутрішньо переміщених осіб регіональні довгострокові програми з пільгового кредитування (у тому числі іпотечного) будівництва або придбання житла.

У разі виділення адресної цільової благодійної або міжнародної благодійної допомоги для будівництва або придбання житла для внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованої території чи у районах ведення військових дій чи проведення антитерористичної операції такі кошти не оподатковуються прибутковим податком та податком на додану вартість.

Україна вживає всіх можливих заходів, спрямованих на розв'язання проблем, пов'язаних із соціальним захистом, зокрема відновленням усіх соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам.

Громадянин пенсійного віку, особа з інвалідністю, дитина-інвалід та інша особа, яка перебуває у складних життєвих обставинах, яких зареєстровано внутрішньо переміщеними особами, мають право на отримання соціальних послуг відповідно до законодавства України за місцем реєстрації фактичного місця проживання такої внутрішньо переміщеної особи.

Внутрішньо переміщені особи з тимчасово окупованої території мають право на отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, безпосередньо у робочих органах Фонду соціального страхування України за фактичним місцем проживання, перебування.

Внутрішньо переміщена особа зобов'язана:

дотримуватися Конституції та законів України, інших актів законодавства;

повідомляти про фактичне місце проживання внутрішньо переміщеної особи найближчий територіальний підрозділ центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), протягом 10 днів;

повідомляти про зміну фактичного місця проживання або про повернення до покинутого місця проживання протягом 10 днів;

у разі виявлення подання внутрішньо переміщеною особою завідомо неправдивих відомостей для отримання довідки про взяття на облік відшкодувати фактичні витрати, понесені за рахунок державного та місцевих бюджетів у результаті реалізації прав, передбачених цим Законом;

один раз на шість місяців з'являтися до відповідного структурного підрозділу уповноваженого органу міграційної політики.

Внутрішньо переміщена особа зобов'язана виконувати інші обов'язки, визначені Конституцією та законами України.

Відповідно до ст. 6 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" (далі – Закон), до осіб, які належать до учасників бойових дій, належать особи, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції. Таким чином, вказані особи мають право на пільги, передбачені для учасників бойових дій.

Перелік пільг визначений у ст. 12 Закону, а саме:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів та виробів медичного призначення за рецептами лікарів;

2) першочергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів);

3) безоплатне забезпечення санаторно-курортним лікуванням або одержання компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування. Порядок надання путівок, розмір та порядок виплати компенсації вартості самостійного санаторно-курортного лікування визначаються Кабінетом Міністрів України;

4) 75-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 75-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання.

Площа житла, на яку надається знижка, при розрахунках плати за опалення становить 21 кв. метр опалювальної площі на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю.

Для сімей, що складаються лише з непрацевдатних осіб, надається 75-процентна знижка за користування газом для опалювання житла на подвійний розмір нормативної опалювальної площі (42 кв. метри на кожну особу, яка має право на знижку плати, та 21 кв. метр на сім'ю);

6) 75-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

7) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів, у тому числі внутрірайонних, внутрі- та міжобласних незалежно від відстані та місця проживання за наявності посвідчення встановленого зразка, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду також електронного квитка, який видається на безплатній основі;

8) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

9) щорічне медичне обстеження і диспансеризація із залученням необхідних спеціалістів;

10) першочергове обслуговування в лікувально-профілактичних закладах, аптеках та першочергова госпіталізація;

11) виплата допомоги по тимчасовій непрацевдатності в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

12) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;

13) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємства, установи, організації;

14) першочергове забезпечення жилою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, та першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва, першочерговий ремонт жилих будинків і квартир цих осіб та забезпечення їх паливом.

Учасники бойових дій, які дістали поранення, контузію або каліцтво під час участі в бойових діях чи при виконанні обов'язків військової служби,

забезпечуються жилою площею, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій, протягом двох років з дня взяття на квартирний облік;

15) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і підвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються у порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

16) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків;

17) безплатний проїзд один раз на два роки (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, незалежно від наявності залізничного сполучення, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50-процентною знижкою;

18) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

19) позачергове користування всіма послугами зв'язку та позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата у розмірі 20 процентів від тарифів вартості основних та 50 процентів додаткових робіт). Абонементна плата за користування телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів;

20) першочергове обслуговування підприємствами, установами та організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

21) позачергове влаштування до закладів соціального захисту населення, а також обслуговування службами соціального захисту населення вдома. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються витрати, пов'язані з доглядом за цим ветераном війни, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством;

22) учасникам бойових дій на території інших держав надається право на позаконкурсний вступ до вищих навчальних закладів та переважне право на вступ до професійно-технічних навчальних закладів і на курси для одержання відповідних професій.

Пільги щодо плати за житло, комунальні послуги та паливо, передбачені пунктами 4-6 цієї статті, надаються учасникам бойових дій та членам їх сімей, що проживають разом з ними, незалежно від виду житла чи форми власності на нього.

Площа житла, на яку нараховується 75-процентна знижка плати, передбачена пунктами 4 і 5 частини першої цієї статті, визначається в

максимально можливому розмірі в межах загальної площі житлового приміщення (будинку) згідно з нормами користування (споживання), встановленими цими пунктами, незалежно від наявності в складі сім'ї осіб, які не мають права на знижку плати. Якщо в складі сім'ї є особи, які мають право на знижку плати в розмірі, меншому ніж 75 процентів, спочатку обчислюється в максимально можливому розмірі 75-процентна відповідна знижка плати.

Учасникам бойових дій пенсії або щомісячне довічне грошове утримання чи державна соціальна допомога, що виплачується замість пенсії, підвищуються в розмірі 25 процентів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність.

Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України.

Держава забезпечує учасникам бойових дій, зазначеним у пункті 19 частини першої статті 6 цього Закону, та їхнім дітям, у тому числі дітям, які навчаються за денною формою навчання у професійно-технічних та вищих навчальних закладах, до закінчення навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, державну цільову підтримку для здобуття професійно-технічної та вищої освіти у державних та комунальних навчальних закладах.

Державна цільова підтримка для здобуття професійно-технічної та вищої освіти надається у вигляді:

повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів;

пільгових довгострокових кредитів для здобуття освіти;

соціальної стипендії;

безоплатного забезпечення підручниками;

безоплатного доступу до мережі Інтернет, систем баз даних у державних та комунальних навчальних закладах;

безоплатного проживання в гуртожитку;

інших заходів, затверджених Кабінетом Міністрів України.

Порядок та умови надання державної цільової підтримки для здобуття професійно-технічної та вищої освіти зазначеним категоріям громадян визначаються Кабінетом Міністрів України.

До уваги жителів Дніпропетровщини, а також переселенців з Криму, Луганської та Донецької областей!

На Дніпропетровщині працює Центр допомоги переселенцям, який координує поселення, працевлаштування та інші соціальні питання переселенців. Звертайтеся за адресою м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 119а та за телефонами: (056) 770 88 30, 770 88 40, (097) 923 47 91 (Ірина).

Інформація для внутрішньо переміщених осіб.

Радник міністра соціальної політики з питань внутрішньо переміщених осіб у Дніпропетровській області веде прийом громадян за адресою: м. Дніпро, вул. Набережна Перемоги, буд. 26, каб. 5 (другий поверх).

Приймальні дні: вівторок, четвер, 9.00-12.00